

Därför bör planförslaget till kvarteret Galten skrotas

Lund är en stad lätt att älska, lagom stor och mirakulöst välbevarad. Dock sker klavertramp inom stadsplaneringen även här.

I en tid då bristen på bostäder till rimlig hyra är skriande, fysiska butiker slås ut av näthandeln och utsläppen av CO² måste strypas för att rädda klimatet – då föreslår Lunds byggnadsnämnd att kv. Galten fylls med dyra bostadsrätter, nytt onödigt affärsstråk och en underjordisk bilparkering. Regionbussterminalen får förbli granne med Vårfruskolan, vars skolgård minskas. Man undrar i vilken 1900-talsepok politikerna tror att vi lever?

Fast märkligast är ändå förslagets hushöjder. Lunds medeltida stadskärna, vars bevarade småskalighet är ett av kriterierna till statusen som *Riksintresse för kulturmiljövård*, skulle strax intill Mårtenstorget få bebyggelse på 4–8 våningar – och därtill ett 12-vånings höghus. Därmed förändras stadsbilden och stadens silhuett drastiskt.

Förslaget till ny detaljplan kan kritiseras för att det till priset av Lunds trovärdighet som kulturmiljö tillämpar ett förlegat stadsplaneideal, som upprepar gamla misstag och lämnar nya problem olösta.

Kvartersform och gaturum förvanskas

Galten omgärdas av medeltida gator och har bevarat en form som syns redan på Lunds äldsta kartor. I både *Riksintresset* och kommunens egen fördjupade översiktsplan för stadskärnan *Värna och Vinna staden* betonas just bevarade kvartergränser och gatunät som ytterst viktiga för kulturmiljön. På

1960-talet revs halva kv. Galten. Möjligheten att med ny bebyggelse laga den sargade stadsbilden har rimligen högsta prioritet. Den nya planen sägs både förtydliga kvarterets gränser och läka platsen efter rivningarna i samband med genombrottet. Tyvärr seglar förslaget här under falsk flagg.

Enligt planen ska kvarteret klyvas i två delar av en ny östvästlig rad med byggnader bestående av 4-6-våningshus. Den nya byggnadsraden, som råkar följa dragningen av det stoppade 60-talsgatugenombrottet, må på planen se ut att ligga inne i kvarteret, men kommer i verkligheten att bilda front mot ett krympt kv. Galten. Så nej, kv. Galten kommer tyvärr att varken lagas eller läkas.

Bebyggelse skjuter i höjden

Det nya detaljplaneförslaget har förhandlats fram av kommunen och ett fastighetskon-sortium, som önskar hög exploatering för framtida vinster. Beräkningarna har lett till att planerad bebyggelse både förtätas och skalas upp.

I Lunds stadskärna är över 90 % av husen lägre än eller högst 4 våningar. Just denna sammanhållna låga stadssilhuett utgör en kvalitet av särskilt kulturhistoriskt värde, som bör värnas. Förverkligas den nya detaljplanen är risken stor att Lund får ett nytt genombrott att ångra – denna gång för höghus i stadskärnan.

>>

Bilismen stimuleras med nytt p-garage

I detaljplanen föreslås ett underjordiskt garage för 233 bilar. 60 platser är tänkta för kvarterets nya bostäder, 173 platser ska ersätta Mårtenstorgets parkering. Att gömma bilarna under jord kan först verka som ett framsteg, men sett med 2020-talsögon framstår garaget som föråldrat. Framtidens bilbeteende kommer med nödvändighet att behöva ändras. Är det god planering att med en stor fast p-anläggning för lång tid låsa bilflöden till stadskärnans absoluta centrum? För de boende tar en promenad mellan kv Galten och de befintliga p-husen Färgaren och Dammgården eller Coops takparkering resp. 3, 5 och 2 minuter.

Dagens markparkering på Mårtenstorget ger flexibilitet. Idag växlar torghandel och bilparkering. Samutnyttjandet kan balanseras på olika sätt. Tillsammans med handel, restauranger och event bidrar parkeringen till ett levande Mårtenstorg, relativt tryggt flertalet timmar på dygnet. Ett underjordiskt garage kan locka fler bilar till stadskärnan, men samtidigt riskera att avfolka torget.

Regionbusshållplatsen byggs fast

Efter gatugenombrottets rivningar etablerades i kv. Galten en hållplats för regionbussarna. Enligt den nya detaljplanen ska den ligga kvar i kvarteret – fast förskjutet söderut till Lilla Tvärgatan. Här hamnar bussterminalen på en del av Vårfruskolans nuvarande lek område, mitt emot låga gatuhus från 1800-talet. Det är definitivt dags att befria bostads- och skolmiljöerna i Galten från busstationen, flytta regionbussarna och omfördela deras hållplatser.

Nytt onödigt affärstorg

I detaljplanen föreslås en ny kommersiell anläggning – ett fotgängartorg inne i kvarteret och ett s.k. multihus för bl.a. biograf och

butiker. Förbindelsen med Mårtenstorget kräver att det s.k. TePe-huset kapas.

Passager och affärsanläggningar genom kvarter kan ta sig bra ut på papperet, men konceptet har en dyster historia i Lund. Bytaregränd, Wernergallerian – ödsliga platser redan före den epidemiska butiksdöden. Ett kommersiellt torg inne i Galten strider mot Lunds historiska ”stadsgrammatik”, där gator och torg bildar offentliga rum medan kvarterens inre är privata. Butiker i kv. Galten bör vända sig mot de omgivande gatorna och fotgängarströmmar leds längs trottoarerna.

Slutsats – returnera förslaget för bearbetning

Detaljplaneförslaget för Galten har stora svagheter, som beror på bristande förståelse för kvarterets läge och roll i Lunds historiska stadskärna framåt år 2025.

Istället för att utnyttja det dubbla tillfället att fullt ut reparera en historisk stadsbild, och samtidigt tillföra ny bebyggelse anpassad till morgondagens verklighet, så hamnar planen i ett varken-eller. I hög grad speglar den 1900-talets syn på exploatering och trafikplanering. Det nya och djärva signaleras med höghus och lekyta för skolbarnen på busstationens tak (!). Busshållplatsen får fortsätta att slå sönder kvarteret. Fler bilar bjuds in bland bostadshusen via en gapande garagednfart från Bankgatan.

Slutsatsen kan bara bli att detaljplaneförslaget måste återremitteras till stadsplane-kontoret för bearbetning.

Arkitektprofessor em.

Thomas Hellquist

Ordförande i föreningen

Aktionsgrupper För

Samhällsbyggnad i

Lund kommun, AFSL.

Texten är en sammanfattning av en artikel i "Nyheter i Lund", en nätbaserad webbtidning i Lund.